دەربارەی شەڕی ئیسرائیل-فەلەستین. ئدریس مستەفا

لە وەڵام بە مەریوان وریا قانیع و ئاراس فەتاح

حەقدەی ئەم مانگە لە سایتی درەو میدیا هەردوو نوسەر وتاریکیان بڵاوکردەتەوە بە ناوی "جەنگی ناکۆتای فەلەستین و ئیسرائیل یان کۆتایی خەون بینین بە ئاشتیەوە." لە سەرەتادا دەبێ ئاماژە بەوە بدەین بۆچی شەڕی ئیسرائیل-فەلەستین یاخود ئیسرائیل-حەماس دەبێتە سەرنجێکی گشتگیری میدیا جیهانی و ناوچەییەکان و باسوخواسێکی گەرموگوڕی دونیای سیاسی و رۆشنبیری لە کاتێکدا هەمان شەڕی وێرانکەری لە وڵاتی تر هەن و کوشتنی منداڵ و خەڵکی مەدەنی لە چوار دەورمان روودەدەن کەچی نابنە ئەو باسە گرنگەی وەک ئیسرائیل-فەلەستین. بۆ نموونە یەمەن، هێرشی بەردەوامی تورکیا بۆ سەر هەر چوارپارچەی کوردستان، و چەندان کارەساتی شەڕ و ماڵوێرانی تر. سیاسیەکان چی دەڵێن و نا[illegible]سن با بیکەن بەڵام کاتێک رۆشنبیرێک یان بیریارێک و نوسەرێک دەکەوێتە ئەو تەڵەیەوە ئەوا دەبێ هەڵوێستگیریەکی لێ بکرێت. ئەو تەڵەیەی کە هەموان دەهێنێتە سەر خەت کاتێک سەردێڕی هەواڵەکانی دونیا دەبنە هێرشی ئیسرائیل بۆ سەر غەززە. سیاسەتی دژە ئیسرائیلی لە مێژە جێکەوتەیە لە نێو دونیای غەیرە رەسمی رۆژئاودا. لە دونیای رەسمی و نا رەسمی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، بەتایبەت وڵاتانی عەرەبی و ئیسلامی، هەرچەندە هەندێ دەوڵەتی عەرەبی رێکەوتننامەی ئاشتی لەگەڵ ئیسرائیلدا هەیە و لە سالی پارەوەش چەند ولاتێکی تری عەرەبی هاتنە ریزی ئەو رێکەوتننامە ئاشتیەوە، دژە ئیسرائیلی بوون مانای هەموو ناسنامەیەکی سیاسی و فکری و رێکخراوەیی و نەتەوەیی و ئاینی دەردەخات. دیارە واخەریکە لەسەر ئاستە کۆمەڵایەتی و جەماوەریەکەشیدا ئەو عەقلە برەو دەسەنێت کە ئیسرائیل وەک هەر وڵاتێکی تری ناوچەکە و جیهانە و دەبێ لەو روانگەیەوە سەیر بکرێ و ئەم ئاوەزە لە ولاتانی نیجە دوورگەی عەرەبیدا لە گەشەدایە چونکە مێژووی حەفتا ساڵ لە بایکۆت کردنی ئیسرائیلی درواسێیان هیچ سەمەرێکی نەبوو بگرە بە زەرەریش کەوتەوە بۆیان. بەهەرحاڵ...

لە ئاستی جەماوەری و ئەکادیمی و میدیایی رۆژئاودا و هەروەها لە دونیای ئیسلامیدا، لە نیویدا کوردستان، دژە-ئیسرائیلی بوون یان دژە جولەکە بوون لە پێش دروستبوونی دەوڵەتی ئیسرائیلەوە بوونی

هەیە. ناسنامەی مەسیحیەتی بوونی غەرب و دواتر ڕەوتی چەپەتی لیبراڵی دژ بە ئیمپریالیستی هەردەم چالاک بووە و هەر دەورەیەک لە بەرگەکدا خۆی دەرخستووە و دەورەی نازیزم یەکێکە لەو دەورانە. وەک مەسەلەیەکی دینی هەردوو دیدی ثیۆلۆجی ئاینی مەسیحی و ئیسلام، ئەوە ڕەتدەکەنەوە جولەکە دەسەڵاتی هەبێ. وەک ئایدیۆلۆجیاش چەپەکان و لیبراڵە ڕادیکاڵە و تەنانەت ڕۆشنبیرە مۆدێرنیتەکان ئیسرائیل بە نموونەیەکی مانەوەی دونیای ئیمپریالیستی دەبینن گوایە ئیمپریالیشتی بەریتانی ئەو کیانەی دروست کردووە. وەک مەسەلەیەکی نیستمانی و نەتەوەپەرستیش ئیسرائیل وەک داگیرکەرێک وێنا دەکرێت. شیعرەکەی عەبدوڵلا پەشێو (سەزەک بە فەلەستین) لەسەر ئیسرائیل نموونەیەکی بەرجەستەی ئەو تێکەڵەیەیە لە پاشخانی ئاینی و سیاسی و مێژوویی ناحەز بە جولەکە.

هەوێنی نوسینی وتاری هەردوو نوسەر لەو پاشخانەوە توێشووی گرتووە کە عەبدوڵلا پەشێو چەند دەیەیەک پێش ئێمان بە شیعرێک سەرتوێشەکەی هەڵداوەتەوە؛ لە لایەکی تریش وەک باس و خواس کەتوونەتە ژێر کاریگەری ئەو مەشینە گەورەیەی عەقڵی غەربی و میدیای لیبراڵ دیموکراسیەکەیەوە کە هیچ کات و ساتێک بە دیدەکی بابەتیانەوە سەیری هەموو کێشەکانی دونیا ناکات بەڵکو ئەوەی خۆی دەیەوێ ئەوە دەڵێ و دەیکات. رزگاری تیبت لە چین و سەربەخۆیی فەلەستین و یۆکراین و تورکە ئوزگورەکان و موسڵمانە ڕۆهینگەکانیشی هاتە سەر لەم ساڵانەی دوایدا ئەو کێشانەن کە ڕۆژئاواییەکان هەمیشە دەیڵێنەوە لە کاتێکدا جەندان مەسەلەی بەرهەقی تر هەن نەک هەر خۆیانی پێوە خەریک ناکەن بەڵکو باسیشە ناکەن وەک مەسەلەی کورد لە چوار وڵات، هەرێمی کەتالۆنیا و باسک و سکۆتلاند و ئێرلەندا لە ناو دڵی ئەوروپاکەی خۆیاندا. لەگەڵ ئەوەی سیاسەتی ڕەسمی دەوڵەتانی ڕۆژئاوا پشتگیری کردنی ئیسرائیلە، تا ئەم ساتە وەختە، بەڵام بە دیوەکی تردا دژە ئیسرائیلیە و لەم ساڵانەی دوایدا شەپۆلە ئەنتی-سەمیتیزم، رق بوون لە جولەکە، لە برەودایە و جوڵێنەری پشت ئەم ڕەوتە ترسناکە عەقڵی مەسیحیەتە بە بەگشتی کە خۆی گرمۆڵە کردووە لە نیو هێزە ڕاستڕەو و ڕەگەزپەرستیەکان و گروپە ئاینیە توندڕەوە مەسیحیەکان و دەوڵەتەکانشیان باش ئاگاداری ئەم بارودۆخە ترسناکە هەن و پێدەچێ هۆلۆکۆستی تر لە ڕەگەبن بەڵام ئەمجارە یەک هیتلەر نابێ بەڵکو دەیان هیتلەر دەبێ. رق بوون لە جولەکە لە مێژە لە نیو دەماری مەسیحیەتدا بە هەر سێ باڵەکەیەوە دێت و دەچێ و مێژوو شاهیدەکی زیندووە لەو بارەیەوە. لە لای خۆشمان بە تێکەڵەیەک لە نیوان ئەو عەقڵیەتە غەربیە و باکگراوندی موسڵمانبوون و بیری

چەپێتی دژە ئیمپریالیستی ئەو ڕەوتە لە دژە ئیسرائیلی یان بەڵام دژە جولەکە لە ئارادایە و نوخبەی ڕۆشنبیر و خوێنەری کورد هەمان هەڵەی مێژوویی ڕۆشنبیران و نوسەرانی دەمانی جەنگی جیهانی دووەم دەکەنەوە بەرامبەر بە جولەکە. ئەم باکگراوندە موسڵمانەتیە لە نیو توێژی ڕۆشنبیر و سیاسی ئێمەدا بە ڕوونی دەبنیرێ.
هەندی بەرئەنجامی ئەو عەقڵیەتە ئەوەیە کە لەم چەند دێرەی وتارەکەی کاک مەریوان و کاک ئاراسدا دەبینرێ: “کرۆکی مەسەلەی فەڵەستین و کێشەی سەرەکیی فەڵەستینییەکان لەدەستدان و داگیرکردنی خاکەکەیانە. فەڵەستینییەکان گەلێکن خاکەکەیان داگیرکراوە و خۆشیان بە زۆر لە نیشتیمانەکەی خۆیان دەرکراون. ئەمەش ئەو تاوانە گەورەیەیە کە بەرامبەر بەوان کراوە.” ” مەسەلەکە نە مەسەلەی دینە، نە مەسەلەی بوونی ئەم یان ئەو ئایدیۆلۆژیای تایبەتە، نە مەسەلەی بوون یان نەبوونی ڕقێکی مێژوویی و دێرینە، بەڵکو مەسەلەی داگیرکردن و کۆلۆنیالیزمە.” جا بۆ ئەوەی ئەو کێشەیە بە ئاشتیانە جارەسەر بێت دەبێ، هەردوو نوسەر وتەیەکی بیرمەندی فەرەنسی ئالان بادیۆ دەهێننەوە، کە پێی وایە دەبێ “جۆرێکی نوێ لە جولەکە و جۆرێکی نوێ لە عەرەب دروست ببێت.” و ئەمانیش ئیزافەیەک دەکەنە سەر ئەو وتەیە و دەڵێن “دەبێ موسڵمانێکی نوێش دروست ببێت.” بەڵکو هیوایەک بۆ جارەسەری ئاشتیانەی ئەو کێشەیە لە داهاتوودا دروست ببێت.
خاڵی یەکەم: من پرسیار لە هەردوو نوسەر دەکەم بەوەی کە کام دەوڵەتی دونیا هەیە لەسەر داگیرکاری خاکی نەتەوەیەکی تر و ماڵ و حاڵی خەڵکێکی تر دروست نەبووبێ؟ زۆربەی دەوڵەتەکانی جیهان وەک ئیسرائیل دروست بوون گەر خراپتر نەبووبن بە تایبەت دروستبوونی وڵاتە زلهێزەکانی وەک ئەمریکا و چین و روسیا و تورکیا و کەنەدا و ئەوروپا و کیشوەری ئەمریکای لاتین. مێژوی دروستبوونی وڵات و دەولەتەکان بەشێوەیەک لە شێوەکان وەک ئیسرائیل دروستبوون بەڵام ئەوانی دی مێژوویەکی دێرینتر یان کەمێک کۆنتریان هەیە لەوەی ئیسرائیل. یاخود کام دەوڵەتی هاوچەرخ هەیە بە پلان و پاڵپشتی ئیمپریالیزمی بەریتانی و فەرەنسی و ئەمریکی دروست نەبووبن؟ تێگەیشتن لە حوکمی مێژوو بۆ دروستبوونی دەوڵەتەکان ئەوەمان پێدەڵێت کە هیچ وڵات و دەولەتێک لەسەر خاکی خوێسک یاخود خاکێک نەبووە ئەبەدی بێت بۆ خەڵکانێک و وڵاتی لەسەر بنیاتبنێن بەڵکو گەڵان و پەلامارداران و داگیرکاری و پاوانخوازی و چاوچنۆکیەکان ئەم فۆرمە لە کیانی سیاسی و دەوڵەتی و وڵاتیان پێ بەخشیوین کە هەیە. لێرەوە بۆمان دەردەکەوێت کە چەمکی خاک لە دەستدان و داگیرکردن ناتوانێ وەڵامێکی بابەتی بێت بۆ تێگەیشتن یاخود لێکۆڵینەوە لە

مەسەلەی ئیسرائیل و فەلەستین و بگرە ئەوە دیدەکی کۆنە و مەحکومە بە نا مەوزوعی.

دووەم: لۆجیکی داگیرکردنی خاکی فەلەستینیەکان و ئاوارەکردنیان لە لایەن ئیسرائیلەوە لەو عەقڵیەتە باوەوە هاتووە کە جەندان دەیە لە لایەن عەرەب و ئیسلامیەکان و چەپەکانیش بە تایبەت لە دەورەی شەستەکان و حەفتاکاندا دەوترێت و دەوترێتەوە. بە چەپ و ڕۆشنبیرە لیبراڵە ڕۆژئاواییەکانان رق بوون لە ئیسرائیل لە ڕوحەکی دژە-ئیمپریالیستیەوە دێت کە ئەمەش لەو رقە ئاینیە مەسیحیەوە دێت دژ بە جولەکە. عەقڵیەتەکی ئاوها کە وتاری لەوجۆرەی پێ دەنوسرێ باکگراوندەکی ئاینی یاخود موسڵمانبوونەکی ئاوهای لە پشتەوەیە کە بە ئاشکرا پەردەکەی لە ڕووی هەر ڕۆشنبیرێک لە نیویدا ڕۆشنبیرانی کوردیش دادەماڵرێ وەک چۆن کاک مەریوان و کاک ئاراس باس لە ئەفراندنی "موسڵمانەکی نوێ" دەکەن وەک حەڵقەیەکی چارەسەر بە ئایندەی ئەو کێشەیە. عەقڵیەتی دژە جولەکەیی یاخود ئیسرائیلی ڕۆشنبیری کورد ڕەگەکەی لە باووپایرانەوە هاتووە. کاتێک هەموو جولەکەکانی کوردستان دەربەدەردەکرێن و سەردەبڕین و ماڵوموڵکیان داگیردەکرێ هیچ یەکێک لە ڕەمزە ڕۆشنبیریەکانی ئێمە لەوانە باپیری کاک مەریوان، قانیعی شاعیر، نەک هەر هەڵوێست بەڵکو یەک وشەش چیە لە زاری نایاتە دەر لەو بارەیەوە. خۆ ئەوەش "تاوانەکی گەورەیەیە کە بەرامبەر بەوان کراوە." عەقڵیەتی باپیر چونکە موسڵمانی بوونە و جولەکە ئاینەکی ترە بۆیە ئەو ڕووداوە گەورەیە لە مێژووی وڵاتی ئێمەدا ڕوودەدات بە ئەوەی شاعیران و نوسەرانی ئێمە یەک قسەی لەوەبکەن و بگرە دژ بە جولەکەش وەستاونەتەوە و ماڵەکانیان کردە موڵکی خۆیان و ئێستاشی لەگەڵدا بە نەوەکانیان یەک شتی لە بارەوە ناڵێن هەروەک چۆن وشەیەک نیە لە لایەن ڕۆشنبیرانی ئێستاوە سەبارەت بەو مێژووە پڕ شەرمە. بۆیە من خەریکە گومان دەکەم لەوەی گەر جولەکە لە شوێنی فەلەستینیەکان بوونایە و فەلەستین دەسەڵاتداری دەوڵەتی بوایە و جولەکە دەربەدەر بکرایە ئەوا هیچ یەکێک لە کاک مەریوان و کاک ئاراس و ئەو جەپانەشی خۆیان کردەتە ماڵ بەسەر مارکس و سۆشیالیزمەوە ئەوەیان نەدەگوت کە ئێستە دەیڵێن. کەواتە مەسەلەکە ئەو باکگراوندە ئاینیە کوردیە موسڵمانچێتیەیە کە جولەکەی پێ دەبینە و لەبەرەوەیە دەڵێ جولەکەکان داگیکەرن و خاکی فەلەستینیان داگیرکردووە و ئەو حومکە مێژووییە فەرهەم دەکەن کە زەربەی کیانە سیاسیە دەوڵەتی و وڵاتیەکانی تری لەسەر دروست بووە.

لەم خالەدا قسەکردن نیە لەسەر ئەوەی کە بەرهەقە یان نا بەڵکو قسەکردنە لەسەر دروستبوون و دامەزراندنی دەولەت و وڵاتە هاوچەرخەکان کە ئیسرائیل یەکێکە لەوان و گەر بێتوو لایەنی مێژوویی دروستبوونی ئیسرائیل ڕەتبکەیتەوە ئەوا دەبێ هی هەموان ڕەت بکەیتەوە یان هەموان بدەینە بەر تانە و تەشەر. ئا لێرەوەیە ئەو وشانەی لە زاری کاک مەریوان و کاک ئاراس دێنە دەرەوە ئاگاییە مێژووییەکەی لە ئاستێکی لاوازدایە چونکە لێرەدا وەڵامی ئەو خاڵەی خۆیان دەدرێتەوە کە دەڵێن لە هەموو لایەکەوە جولەکە رووی لە ئیسرائیل کرد و بووەهۆی دەربەدەری عەرەبی فەلەستین. دەربەدەر کردنی جولەکە لە هەموو ولاتانی دونیا و بە تایبەت ئیسلامی لەوانە کوردستان، بریتی بووە لە ١) پەلامردانی کەمایەتیە ئاینیەکان هەردەم هەدەفێکی ئاسان بووە لە لایەن زۆرایەتیە ئاینیە دەسەلاتدارەکەوە و مرۆڤی ئاینیش پەلامار بە سەر غەیرە دینی خۆی بە ئەرکێکی خودایی دەزانێ. ٢) لێرەوەش دەستگرتن بەسەر ماڵ و موڵکەکانیاندا و ئەمەش کرا لە هەموو شوێنێ. ٣) پاککردنەوەی کۆمەڵگەی مەسیحی و ئیسلامی لە جولەکە و بە زۆر ناردنیان بۆ ئیسرائیل. ٤) سەلماندنەوەی ئەو راستیە مێژووییەی کە ئاینەکان بە خوێنی سەری یەک تینوون بەتایبەت ئەوەی لە دوای ئەوی ترەوە بێت یاخود سەرچاوەکەی ئاینەکە کۆنەکەی پێش خۆی بێت. ئاینی جولەکە، سەرچاوەی هەردوو ئاینی مەسیحی و ئیسلامە. یەکێک لە هۆکارە سەرەکیەکانی رق لێبوونەوەی هیتلەر لە جولەکە رقە مێژووییە مەسیحیەتەکەی بوو، بە سەدان ساڵ پێش هیتلەر ئەمە روویدا لە چەندان وڵاتی ڕۆژئاوایی. گرنگترینیان دەمانی خاچ پەرستەکان بوو کە خۆیان ئامادە دەکرد بۆ شەڕی رزگاری قودس لە ساڵانی ١١٠٠کاندا. یەکەم کاروانی بەڕێکەوتنی خاچ پەرستەکان پەلاماردانی ژن و منداڵ و پیاو و پیری جولەکە بوو لە ناو دڵی ئوروپادا. ئەو کۆمەڵکوژیە بە کۆمەڵکوژی ڕاینلاند ناسراوە. لەوێدا هەر لەگەڵ دەستی خۆیاندا زیاتر لە پێنچ کە تێیدا پێنچ هەزار جولەکەیان قەتڵوعام کرد و هەموو ماڵاتیان بۆ خۆیان بردن. ئەمە لە یەکەم کاروانی بەڕێکەوتنی خاچ پەرستە ئەوروپیە مەسیحیەکان بوو بۆ شەڕی رزگارکردنی قودسی ڕەمزی کەرامەتی ئاینی مەسیحی کە خودی جولەکەش لە قودس دەژیان و جولەکەش ئازاد دەبوو گەر قودسیان رزگاربردایە.

بەهەرحاڵ، دەربەدەرکردنی جولەکە لە هەموو ناوچەکانی ئەوروپا و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستەوە عەقڵیەتێک و سیاسەتێک بوو کە خزمەتێکی زۆری بە بیری زایۆنیستی گەیاند و ئەنجامەکەشی زۆربوونیی دانیشتوانی جولەکەی لێکەوتەوە لە ئیسرائیل. جولەکە لە هەموو

وڵاتانی دونیاوە دەربەدەکران بۆ تایبەت ئەوروپا بەرەو ئیسرائیل دەریان دەپەڕاندن، بگرە ڕێکەوتنامەی وڵاتان هەبوو بۆ ئەوەی جولەکەی وڵاتەکانیان دەربکەن و ڕوو لە ئیسرائیل بکەن و ئەم سیاسەتە تاکو ساڵانی نەوەدەکان برەوی هەبوو بۆ تایبەت ناردنی جولەکەی روسیا بۆ ئیسرائیل بە بەرنامەی داڕێژراو و ئیسرائیلیش بەوپەڕی سنگفراوانییەوە ئەمەی قبوڵ دەکرد. عەقڵی دژە مەسیحی لە ڕۆژئاوا و ئیسلامی لە ڕۆژهەڵات وڵاتی ئیسرائیلیان بەو ژمارە زۆرەی دانیشتوانەوە دروست کرد ئەگەرنا جولەکەی هەر وڵاتێکی تر ئامادە نەبووە زێدی خۆی بەجێ بهێڵێ و ڕووبکاتە فەلەستینێک کە هەرگیز نەیدیووە. چەندان ژیاننامە و یادەوەری نوسراوی جولەکەکانی ولاتە جیاوازەکان هەیە کە پێیان وابووە کۆچ کردنیان بۆ ئیسرائیل وەک دوورخراوەیەک بۆ دوورگەیەک بووە. دەوڵەتی ئیسرائیل پڕۆژەی بەردەستی بن گەریەن بوو کە خودی جولەکەکان لە زۆربەی وڵاتانی جیهاندا بوونە قوربانی پڕۆژەیەکی ئاوها و جولەکەکانی کوردستان بەشێک بوون لەو قوربانیانە.

سێهەم: پێش فەلەستین، چەند شوێنێکی تر مەترەح کران لە کیشوەرەکانی تر تاکو ئەم دەوڵەتەی ئیسرائیلیان لە دروستبکردایە لەوانە ئۆگەندا لە کیشوەری ئەفریقیا. ئەفریقیا لە زۆر ڕووەوە ئاسانتر دەهاتە دەست گەر بن گەریەنەکان لەو کیشوەرەدا ئەوەیان بکردایە بەڵام بۆ نەکرا و بۆچی فەلەستین هەڵبژێردرا ئەوا لێرەدا دەمەوێ ئەو دیدەی کاک مەریوان و کاک ئاراس بەتاڵ بکەمەوە گوایە مەسەلەی ئیسرائیل نە دینییە و نە خەونێکی مێژوویی جولەکەیە بەڵکو داگیرکاری و فراوانخوازییە. لە ڕوویی ئایدیۆلۆجی ئاینی جولەکەوە سەیری بکەین، جولەکە هەردەم باوەڕیان بەوە نەبووە دەرگای بە جولەکە بوون بکەنەوە بە هەموو کەسێک لە جیهاندا و بیری زۆربوونی ژمارەی کەسانی ئاینەکەیان لە مەشکی خۆیاندا سڕیوەتەوە ئەویش بەو هۆیەی کە ئەمان کەمایەتییەکی میللەتێکی تایبەتن لە لای خودا و گەر زۆر بێ ئەوا بەر دەبێ واتە ئەو ئەفزەلەتیەی لای خودایان نامێنێ و خودی کەمایەتییەکەی مانای ئەفزەڵەتیەکە دەبەخشێ. لە ڕووی جوگرافیەوە، فەلەستین مەدای قوتری زۆر کەمی هەیە بۆ ئەو پاوانخوازی هەردوو نوسەر باسی لێوەدەکەن کە ئیسرائیل بە تەمایە بیکات بە فراوانکردنی خاکەکەی. ئەمە لە کاتێکدا دراوسێ عەرەبەکانی ئیسرائیل هەموو وڵاتی بەهێزی سەربازین و سەنگی سیاسی خۆیانیان هەیە بە پشت بەستن بە ناسنامەی عەرەبوونیشیان، ئومەدی ئیسرائیل بە فراوانخوازی ئەجگار لاوازە. لە ئەفریقیا هیچ یەکێک لەو دەربەستانە دروست نەدەبوو گەر ئیسرائیل لەوێ دروست ببوایە بە

حوکمی هەژاری کەشوەرەکە لە هەموو روویەکی ئابوری و سیاسی و سەربازی و مرۆیی و فەرهەنگی و ئاینی و شوێنگەییەوە. بەڵام بەچی فەلەستین هەڵبژێردرا لە کاتێکدا چ بن گۆڕیەنەکان و چ راوێژکارە سیاسییەکانی ئیمپریالیستی بەریتانی دەیانزانی بەرەو رووی چ قورساییەکی مێژوویی و ئاینی و جوگرافی و مرۆیی دەبنەوە. کەرامەتی مێژووی، کە تەنها خۆڵ کردنە چاوی خەڵک و لەباربردنی هەشیاری خەڵکە، چ بە بیری زایۆنیستی و چ بە ئیمپریالیستی مەسیحی بەریتانی دەوری هەبوو لەو هەڵبژاردنەی فەلەستیندا لەگەڵ ئەوەی جولەکە هەمیشە لە ژێر هێرشی مەسیحییەکاندا بوون. مەسیح کە لە بنەڕەتدا جولەکەیە لەوە لە دایک بووە و جولەکەش بە (الارض المیعاد)ی دادەنێن و دیواری البراقی یەهودییەکان و پاشان بوونی جێگەی دێرینی دەسەڵاتدارێتی پاشا داود ئەو خاکە هاوبەشانەن کە جولەکە و مەسیحی کۆکردەوە. کەرامەتی مێژوویی یان سیاسی جێگەیەکی ئێجگار باڵای هەیە لە لای دەسەڵاتدارێتییەکان و دەوڵەت و میللەت و هێزەکانیان و بەشێکە لە ستراتیجیەتی بوونیان. مزگەوتی ئەقسا و دیواری البراقی یەهودییەکان و کەنیسای پیرۆزی شوێنی لە دایبوونی مەسیح هەندێک لەو کەرامەتە مێژوویانەن. لە رووی جوگرافیشەوە، ئیسرائیل دەبێ بە چقەی جاوی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی دەوڵەمەند لە هەموو روویەکەوە و خەریک کردنی مرۆڤگەلی نەتەوەکانی ئەو ناوچەیە بەو کێشەی قودس و دروستبوونی ململانێی ئاینی لە نیوان نەتەوەکان هەموو دەسەڵاتداران قازانجی لێدەکەن و وڵاتانی عەرەبی لە پێشی هەموویانەوە سوودێکی بێ ئەندازەی لە مەسەلەی فەلەستین کردووە.

دەربارەی ڕێکخراوبوونی کرێکاران.. موئەیەد ئەحمەد

ڕێکخراوبوونی خەباتی کرێکاران چەلەنجێکی گەورە و مەسەلەیەکی هەرە گرنگ و دەستبەجێیە کە ئەم چینە لە ئێستای عیراق و کوردستاندا ڕووبەڕوویەتی.

چینی کرێکار لە کۆمەڵگەدا، بە هەردوو ڕەگەزی ژن و پیاو، و هەردوو بەشی لەسەرکار و بێکار، زۆربەی دانیشوانی کۆمەڵگە پیکئەهێنن، و هێزێکی گەورە و کاریگەری کۆمەڵایەتین، ولێ خەبات و کێشمەکێشی

بێووچاندان لە بەرامبەر سەرمایەداری و دەوڵەت و چەوسێنەرانیاندا.
ئاشکریە کە هێزی سەرەکی بزوتنەوەی ناڕەزایەتی جەماوەرین و بڕبڕ□ پشتی “ڕاپەرینی ئۆکتۆبەر” ی عێراق و خۆپێشاندانەکانی کوردستانن.

لەگەڵ هەموو ئەو کارەکتەرانەیدا، هێشتا ئاستی ڕیکخراوبوونی سەربەخۆی ئەم چینە و یەکگرتوویی خەباتی ئابووری و سیاسی و ئایدیۆلۆژیی بە شیوەیەک نیە بێتەوە نە لەگەڵ جێگە کۆمەڵایەتیەکەیدا، و نە لەگەڵ ئەو ڕۆڵە سیاسیەی کە ئەیگێڕێ لە ڕوداوەکاندا. کێشەی ڕێکخراوبوونی چینی کرێکار و بەرجەستەکردنەوەی سەربەخۆیی سیاسی چینایەتی و فیکریی، بوەتە چەقی کێشەکانی خەباتی ئەم چینە و خاڵی دەستپیکردنی هەر ه□و□ت□قەلایەک بۆ بەهیز بوون و پێشڕەویی.

باسکردنی کێشەی ڕێکخستنی خەباتی چینی کرێکار یەکسەر و هاوکات کیشە و چەلێنج و میکانیزمەکانی یەکانگیرکردنی هەرسێ لایەنی خەباتی ئابووری و سیاسی و تیوری ئەم چینە ئەهێنیێتە ئاراوە، و بە ناچاری ئەمانباتەوە سەر ئەوەی کە هەرسێ ئەم لایەنانەی خەباتی کرێکاری ڕەچاو بکەین و لە یەکەیەکی دانەپچڕاودا بیانبینین و مامەڵەیان لەگەڵ بکەین. ئەڵبەتە ئەم شیوە مامەڵەیە ئەوە ڕەت ناکاتەوە کە هەریەک لەم لایەنانەی خەباتی کرێکاران، سەربەخۆیەکی ڕێژەیی و شیواز و میکانیزمی بەرەوپێشچوونی خۆیانیان هەیە.

بە هەر حاڵ، لە هەر شۆێنیکەوە دەستپێبکەین بۆ باسکردنی کێشەی ڕیکخراوبوونی کرێکاران خۆمان لە بەرامبەر چینێکی کۆمەڵایەتیدا ئەبینین کە لە جوڵە و خەباتی بێوچاندایە بە دژی سەرمایە و سەرمایەداری و دەوڵەت و دامودەزگا و هێز و حزبەکانی بورژوازی.

ئەمەش یانی ل□ بەرامبەر کێشەی ڕیکخراوبوونی تۆێژیک یا کۆمەڵیک ئینسان نین کە خاوەنی بەرژەوەندیەکی تۆیژی و سێکتەری و یا سیکتاریستی بن، بەڵکو لە بەرامبەر کێشەی ڕێکخراوبوونی چینێکین کە کاریگەری لە سەر سەرجەم ژیانی ئابووری و کۆمەڵایەتی و سەرخانی سیاسی و فیکری و پرۆسەی گۆرانکاری شۆرشگیرانە و ڕەوەندی پێشرەوی کۆمەڵگە هەیە، نەک هەر ئەمەش بەڵکو پۆتینسی ڕابەرایەتی سەرجەم ئەم پرۆسەیەی هەیە.

لە ساڵی ١٨٦٤ دا و لە دیبەیت لە سەر نوسینی پڕۆگرامی ئینترناسیونالی یەکەم (کۆمەڵەی جیهانی کرێکاران) و بەدیاریکراوی لەسەر ئەوەی کە چ خیتابێکی پرۆگرامی (programmatic Statement) ئەتوانێ گونجاو بێت بۆ پێناسەی ڕیکخراوی ئینتەرناسێۆنالی یەکەم، وەک “بزوتنەوەی چینایەتی کرێکاران”، بەبێ ئەوەی بناسرێتەوە بە هێچ یەک لە مەیلە ئایدیۆلۆژیەکانی ناو چینەکە و دەرەوەی

چینەکە(1) . لە ئاکامی ئەو دیبەیتەدا بەم ڕستەیە گەیشتن کە مارکس نووسی: “بەدیهینانی ڕزگاریی چینی کرێکار بەدەستی چینی کرێکار خۆیەتی”(2) ، و ئەمە کرایە دەستپێکی دۆکیومینتی پەیڕەوی ناوخۆی ئینترناسیونالی یەکەم.

هەر بۆیە ئەبینین لە سەرتاوە ڕوون بووە، بە تایبەت پاش ئەزمونی تاڵی کرێکاران لە گەڵ حزبە سیاسیە بورژواز دیمکراتەکاندا لە شۆرشی ١٨٤٨ لە فەرنسا، کە ڕزگاربوونی چینی کرێکار بەدەستی خۆی ئەنجام ئەدرێ و نابێ پاشکۆی هیچ حزب و هێزێکی سیاسی بورژوازی و وردە بورژوازی بێت، و دیارە ناشبێت تاقیگای هیچ یەک لە پرۆژە ئایدیولۆژیە سۆشیالیستەکانی دەرەوی خەبات و میکانیزمەکانی ناوخۆی ئەم چینە بێت.

ئەو ڕستە بەرنامەیەی سەرەوە بەهەموو هێزی خۆی لەکاردایە لە ئیستاشدا و لەم سەردەمەی گەشەی سەرمایەداریدا. ئەمش یانی پرۆسەی ڕزگاربوونی چینی کریکار لە واقعدا بزوتنەوەی چینایەتی کرێکارانە و خەباتی چینایەتی ڕزگاریخوازانەی ئەم چینەیە. هەر لەم ڕاستایەشدا، ئاشکرایە کە ڕزگاربوونی چینی کرێکار پرۆژەیەکی دەرەکی خەباتی ئەو نیە تا کۆمەڵێک چاکخوازان بێن و پرۆژەی ئایدیۆلۆژی خۆیانی تیا تاقیبکەنەوە؛ سۆشیالیستی یا ئەنارکیستی یا ئەنارکۆ سەندیکالیستی و …هتد. هەر بۆیە، ڕیکخراوبوونی چینایەتی کرێکاران شتێکی ئەبستركات و دامەزراوەیکی خۆ لە خۆدا نیە، بەڵکو دیاردە و پێداویستی بەرەوپێشچوونی ئەم بزوتنەوە چینایەتیەیە کرێکاریەیە. هەر لەم دیدگایەشەوەیە کە ئەتوانری بەدروستی لێکبدرێتەوە و ئەنجام بدری لە بەرژەوەندی ئەم چینە و خەباتی ڕزگاریخوازانەی سۆشیالستیی.

ڕەوتە سیاسی و فیکری و حزبیەکانی بورژوازی و ئینتیڵجنسیای بورژوازی و وردە بورژوازی، هەبوونی چینی کرێکار لە عیراق و کوردستاندا حاشا لێئەکەن بە بیانوی ئەوەی کە ڕێژەی پرۆلەتاریای پیشەسازی و گواستنەوە و دامودەزگا خزمەتگوزاریە گەورەکان کەمە، و ووڵاتیکە بەزۆری لەسەر ڕێنتی (ڕەیعی) نەوت ئەژی و چەندەها بیانوی تری لەم بابەتە. بەڵام لەواقعدا و لە دەرەوی چوارچیوەی ئەم چەوەشەکاریانەدا، چەندین ملیون ئینسان لە سەرتاسەری عێراقدا شتیکیان نیە پێی بژین جگە لە هیزی کاری خۆیان و فرۆشتنی بە خاوەندارانی ئامڕازەکانی بەرهەمهێنان و گواستنەوە و دامودەزگا خزمەتگوزاریەکان و کۆمپانیاکانی کۆمۆنیکەیشن و هەموو سیکتەرەکانی تری بەرهەمهینان، لە کشتوکاڵی و پیشەسازی و لە سیکتەرەکانی گواستنەوە و خاونوبەرە و بازاڕ و بازرگانی و… هتد، جا دەوڵەتی بن یا سەرمایەی تایبەت. هەروەها بەشیکی تریان گوزەرانیان لە ڕیگەی

کاری ناجیگیر و دەستفرۆشی و کولەمەرگی بەرهەمهێنانی کشتوکاڵی بچووک و کار بە دامودەزگای دەوڵەتی و ئیداری و ماشینی گەورەی سوپا و پۆلیس و هەموو هێزە چەکدارەکانی بورژوازی، بەڕێوە ئەبەن.
پڕۆلیتاریا ئەمرۆ لە عێراق و هەرێمی کوردستان، بەتایبەت بەشی لاوی ئەم چینە، نەک هەر هێزێکی کۆمەڵایەتی بەرین و بەهیزە و دینەمۆی ژیانی ئابوری کۆمەڵگەیە، بەڵکو بڕبڕەی پشتی نارەزایەتیە جەماوەریەکان و ڕاپەرینەکانە. نەک هەر ئەمەش، ڕەوەندی سیاسی و هاوسەنگی هێزی چینایەتی ناو کۆمەڵگەی شەڵەقاندوە و پایەی دەسەڵاتی ڕەوتە سیاسی و فیکریەکانی بۆرژوازی ئیسلامی و قەومی لەرزاندووە. لەم کێشمەکێشە سیاسیەدا سەدان لاوی پڕۆلیتاری لە کچ و کوڕ گیانیان لەدەستداوە لە خەباتیان دژی ڕژیم و دژی بێکاری و هەژاری و بێمووچەیی و دەیان موسیبەتی ئابوری و کۆمەڵایەتی تر و لە پێناوی بەدیهێنانی ئاڵۆگۆڕی ڕیشەیی لە ژیانیاندا.

خەباتی سەندیکایی کرێکاران

بزوتنەوەی کرێکاری جیهانی لە دۆخێکی میژوویی دیاریکراوی پەرەسەندیندا زیاتر خەباتی سەندیکایی بووە، هەتا ئیستاش و لە داهاتووشدا پایەیەکی هەرە ئەسڵی خەباتی چینایەتی کریکاران و بزوتنەوەی کرێکاری پێکئەهێنێ، هەم لە مەیدانی خەباتی ئابووری وهەم لە مەیدانی خەباتی سیاسیان. ئەڵەم خەباتی سیاسیان، چونکە کاتێک ڕابەری سەندیکا ڕیفۆرمیستەکان ئاسۆی سیاسی پەرلەمانتاریزم و ڕیفۆریزمیان گرتەبەر و گوایا دوورن لە سیاسەت، لە ڕاستیدا، بەو کارەیان خەباتی ئابوری کریکارانیان لە قاڵبداوە لە چوارچیوەی سیاسەتی ڕیفۆرمیستی بورژوازیدا.
ئەڵبەتە بزوتنەوەی کرێکاری کۆنسێپت و واقعێیکی فراوانترە لە بزوتنەوەی سەندیکایی کرایکاران، چونکە هەموو شێوەکانی تری خەباتی ئابووری و سیاسی و تیوری چینی کرێکار ئەگرێتەوە. هەروەها لایەنەکانی ڕیکخراوبوونی جەماوەری و حزبی و خەباتی بەکۆمەڵیان ئەگرێتەوە، هەر لە بزوتنەوەی کۆئۆپرەتیف و شورا کرێکاریەکان و کۆمیتەکانی کارگە و سەندیکا و کۆنفیدراسیۆنەکان تا خەباتی سیاسی-فیکری وحزبی پرۆلیتاریای سۆشیالیست، و ترادیسیۆنی خەباتکارانەی هەموو مەیەل و ڕەوتە سیاسی و فیکریەکانی تر، لە مارکسیزم و ئانارکیزم و سەندیکا – ئەنارکیست تا سۆشیال دیمکرات و ڕیفۆرمیستەکان، و بزوتنەوەکە هەردەم پڕە لە کێشمەکێشی ئەم لایەن و مەیل و ترادسیۆنانە.
لە هەرقەناغیکی گرنگی بەرەوپێشچوونی خەباتی چینایەتی پرۆلەتاریادا کە کەی سیستەمە کۆمەڵایەتیەکە، واتە سەرمایەداری،

بەرزەنە، دەوری هەموو ئەم ڕەوت و خەت و ترادیسیونە سیاسی و فیکری و خەباتکارانەیە بە تیژی دەرئەکەوێت، وە ئەکەونە ململانێیەکی مانونەمان و توندوتیژەوە بە یەکلاکردنەوەی بزوتنەوەی کریکاری یا بەرەو ڕاست، بە هەموو شیوەکانی لەوانە فاشیزم، یا بەرەو چەپ و سۆسیالیزم و کۆمۆنیزم، و یا بەرەو زەلکاوی ئۆپۆرتیۆنزم و کوشتنی وزەی شۆرشگیرانەی بزوتنەوەی کرێکاری بە چاوەڕوانی.

سیاسەتە بورژوا ئیمپریالیستیەکانی حزبە سۆشیال دیمکراتەکانی “ئینتیرناسیونالی دووهەم” و سەندیکا کریکاریە ڕیفۆرمخوازەکانیان، لە بەرامبەر جەنگی جیهانی یەکەم و لە بەرامبەر خەباتی شۆرشگێرانەی کرێکاران و سۆشیالیستەکانی ئەوکاتی ئەورپا، بە تایبەت لە ئەڵمانیا و فەرەنسا و بەریتانیا و وولاتانی تر، نمونەی بەرجەستەی ئەو جەمسەرگیریەن لە دەخە هەرە هەستیارەکانی کێشمەکێشی چینایەتیەدا، کە چۆن چەندین ملیۆن ئینسان کرانە قوربانی ئەو سیاسەتە ڕاستەڕەوانە و سازشکارانەیەی ڕابەرانی بزوتنەوەی کرێکاری لەگەڵ بورژوازیدا و بەشداریان لە تەرەفەکانی جەنگی جیهانی یەکەمدا.

لە مێژووی خەباتی سیاسی چینایەتی کرێکاران و زەحمتکێشان لە عێراقدا، ڕۆڵی حزبە بەناو کۆمؤنیست و چەپەکان و ڕابەرانی سەندیکا حزبیەکانیان، بە لە قاڵبدانی بزوتنەوەی کریکاری و ڕاکێشانی بە ژیر سایەی بەرنامەی “بورژوازی نیشتمانی” عیراق، و لە قاڵبدانی بزوتنەوەکە لەچوارچێوەی ئاسۆی سیاسی و ئایدیۆلۆژی بورژوا پۆپۆلیستی دژە ئیمپریالیزم و “دیمکراسی شەعبی”، کارەساتی بەسەرداهێنان. نەک هەر ئەندامانی (حزبی شیوعی عیراق)، بەڵکو چینی کرێکار و جەماوەری زەحمەتکێش و ستملێکراوان بوونە قوربانی شاڵاوی وەحشیانەی بورژوا ناسیۆنالیستی-عەرەبی و فاشیزمی بەعس و ٣٥ ساڵ لە دەسەلاتی فاشیەت و جەنگ و کوشتن و بڕین.

لە ئیستاشدا بورژوازی ئیسلامی و قەومی لە ٢٠٠٣ وە خەریکی سەپاندنی سەندیکای حوکومەتیە بەسەر کرێکاراندا. سەندیکا کرێکاریەکانی سەر بە سەدریەکان و حەکیمیەکان و مالکیەکان و میلیشا ئیسلامیەکانی تر، و هەوڵوتەقەلای بورژوا ئۆپۆزسیۆنی قەومی-عەرەبی چەشنی ئەیاد عەلاوی، و حکومەتە یەکلەدواییەکەکانی رژێم و گەورە سەرمایەداران و کاربەدەستانی، هەردەم بەردەوام بووە بە کۆنترۆڵی خەباتی سەندیکایی کرێکاران لە چوارچیوەی ئەجیندە و ئاسۆ و سیاسەتی بورژوا قەومی و ئیسلامی و سەرمایەداری نیۆلیبرالیزمدا.

لە کوردستانیش کرێکاران بە جارێ بێ‌مافکراون لە دروستکردنی سەندیکای سەربەخۆی خۆیان، و خەباتی سەندیکایی کریکاران لەمێژە کۆنترۆلکراوە و خراوتە چوارچیوەی سەندیکاکانی سەر بە حزبە بورژوا

ناسیۆنالیست و میلیشیاکانی دەسەڵات.
سەرباری هەموو ئەمانە و بەبەردەوام لە ٢٠٠٣ وە، هەوڵ و تەقەلاکانی ڕیکخراوی ئەی ئیف ئیڵ – سی ئای ئۆ ”AFL-CIO “ ی ئەمریکا لە ڕێگەی هاوپشتیەوە (التضامن)، وە هەروەها پرۆژە و ئەجیندەی (ڕیکخراوی کاری جیهانی) بە لە قالبدانی بزوتنەوەی کرێکاری و خەباتی سەندیکایی لە چوارچیوەی ڕیفۆرمیزی بۆرژوازی و قبوڵکردنی سیاسەتی نیولیبرالیزمی ئابووری لە عێراقدا، ڕانەوەستاوە.
سەرباری هەموو ئەم هێرشانە لەسەر کرێکاران و خەباتی سەندیکاییان، تا ئیستاش کرێکارانی کەرتی گشتی یاساکانی سالی ١٩٨٧ ی ڕژێمی بەعسی فاشیست بەسەریاندا جێبەجێ ئەکرێ و بێبەشکراون لە پێکهێنانی سەندیکای کرێکاری سەربەخۆ، بەڵام هەموو ئەم فشارانە نەیانتوانیوە بەربگرن بە خەباتی سەندیکا کرێکاریە سەربەخۆکان و بەتایبەت (یەکیەتی شورا و نەقابە کرێکاریەکان – اتحاد المجالس و النقابات العمالية في العراق) لەمەیدانی بەرگری لەمافەکانی کرێکاران لە بواری فەڕزکردنی یاسای کار، و ئازادی ڕیکخراوبوونی سەندیکایی کرێکاران. ئیستاش هەموو ئەو سەندیکا سەربەخۆیانە و نوینەرانی کریکارانی سیکتەری پێشەسازی لەهەوڵ و تەقەلادان کە هەڵەیست و دەنگی سەندیکا کرێکاریەکان و کرێکارە چالاکوانەکان یەکخەن بەرامبەر “لاپەڕەی سپی” دەوڵەت و سیاسەتی نیولیبرالیزمی ئابووری و پڕایڤەتایزەکردنی کەرتی پێشەسازی و خزمەتگوزریەکان و..هتد.
خەباتی کرێکاران لە ڕێگەی سەندیکاکانیانەوە بە خۆی لایەنێکی خەباتی چینایەتی کرێکارانە و ئامرازی خەباتی ئابوریانە لە بەرامبەر سیستمی سەرمایەداری و چەوسینەرانیاندا، و زەرورە تێکە بە بەرگری کرێکاران لە خۆیان، و هەوڵ وتەقەلای بەکۆمەڵیانە بە باشترکردنی ژیان و گوزەرانیان، و ئامرازی خەباتیانە بە وەرگرتنەوەی بەشیک لە زیادەبایی کە خۆیان بەرهەمیانهیناوە، لە چنگی سەرمایەداران و دەوڵەت و خاوەن ئامرازەکانی بەرهەمهێنان.
ئەمەش پێچەوانەی هەموو ئەوانەیە کە لەهەر دیدگایەکی ئایدیۆلۆژیەوە بەت و بەتایبەت ئەوانەی بەناوی بەرژەوەندی شۆڕشگێڕانەی کرێکاران و شۆرشی سۆشیالیستیەوە خەباتی سەندیکایی ڕەت ئەکەنەوە. ئەو ڕەوت و ڕابەرانەی کە خەباتی سەندیکایی کریکاران قفڵ ئەدەن لەچوارچیوەی ڕیفۆرمیزمی بۆرژوازی و سازشکاریدا و ناهێڵین کرێکارانی ڕیکخراو لە سەندیکاکانیاندا تێکەڵی خەباتی سیاسی ببن و ببنە بەشیکی ئۆرگانەکی بزوتنەوەی چینایەتی سۆشیالستی کرێکار، ئەوە کێشمەکێشی سیاسی بورژوازیە بە ڕوویاندا و زاڵکردنی ئاسۆی بۆرژوازیە بەسەریاندا وە پەیوەندێکی بەخەباتی سەندیکایی کرێکارنەوە نیە.

خەباتی ئابوری کرێکاران قوتابخانەی یەکخستنی هێزی خەباتی چینایەتی کریکارانە و لە پەیوەندەکی ئۆرگانیکدایە لەگەڵ لایەنی خەباتی سیاسی و فیکری ئەم چینە. ئەمەو خەباتی سەندیکایی کرێکاران دەرگیری چەڵەنج و کێشەی هەمەلایەنەیە لە تەواوی جیهاندا و لە عێراقدا بە تایبەت و نەیتوانیوە نەک هەر کرێکارانی ناڕیکخراو و بێکار ڕێک بخات، بەڵکو خۆشی وەک سەندیکا و یەکیەتیە کرێکاریەکانی کرێکارانی لەسەر کاریش، دەرگیری کێسپ و تەنگەشەی قورس و قەبەیە. لەگەڵ چوونە پێشەوەی بزوتنەوەی کرێکاری بەگشتی و دریژەی ڕەوەندی کۆڵەکەی سەرمایە و مودیلی ئابوری نیولیبرالیزم لە عێراق و کوردستاندا، ئەم لایەنەی خەباتی کرێکاری بەرجەستەتر دەبیتەوە وە زیاتر و زیاتر ڕۆڵی لە بزوتنەوەی کریکاریدا بەهێزئەبیت.

خەباتی کرێکارانی کەرتی ناجێگیر و
گرێبەست و کرێی ڕۆژانە، و بێکاران

ڕیکخراوونەبوونی کرێکارانی کاری گرێبەست و کاری کرێی ڕۆژانە و کاتیی، و کرێکارانی کەرتی کاری نا جێگیر (العمالة الهشة)، وە جەماوەری فروانی بیکاران، کێشەیکی هەرە گەورەی ئەم تۆیژانەی چینی کرێکارە بە ژن و پیاوەوە. دیارە بەهۆی هەموو ئەو هۆکارانەی کە خەباتی سەندیکایی لە مەنگەنەداوە لە سەرتاسەری عیراقدا، وەهەروەها بەهۆکاری تایبەت بە خەباتی ئەم تۆیژگەلەی کرێکاران، تائێستا لە چوارچێوەی خەباتی سەندیکایدا خۆیان ڕێکنەخستووە.
فۆرم و شیوازی تایبەت بەڕیکخستنی خەباتی ئەم تۆیژانە لە ئیستادا جۆراوجۆرە و زیاتر لە ڕێگەی تۆری ئینتیرنێتی و گروپی سۆشیاڵ میدیاییەوە بەڕیوە ئەچی، و زیاتریش لەکاتی کەمپەینی خۆباتکارانە و خۆپێشاندان و ئاکسیۆنەکان و مانگرتنەکاندا بەرجەستە ئەبێتەوە. داوکاریەکانیان لە بەرامبەر بەینی کرێ و مووچە، یا داوای زیادکردنیان، و یا لەسەر بەرزکردنەوەی پلەی وەزیفی و... و هتد، وە لەسەرروو هەمویانەوە بە دەستەاگەیشتنیانە بە کار. خەباتی ئەم تۆیژانەی کرێکاران لەڕێگەی مانگرتن و خۆپێشاندان و “اعتصام” وە ئەنجام ئەدری. نمونەی بەرجەستەی ئەم خەباتکاریە کرێکاریە، مانگرتن و خۆپیشاندانەکانی ئەم دواییەی کرێکارانی گریبەست و کریی ڕۆژانە بوو کە زۆربەی شارەکانی ناوەڕاست و خواری عیراقی گرتەوە.
خۆپیشاندانی وانەبێژانی خۆبەخش و دەرچوانی زانکۆ و ئینستیوتەکان، کە بێکارن، و “اعتصام” و کۆبونەوەی ئەندازیارانی بیکار، کە نزیک بە ساڵ نیوەکە لە بەغدا بەردەوامە، و ناڕەزایەتی و خۆپێشاندانەکانی کرێکاران و کارمەندان و مامۆستایانی کوردستان بەدژی نەدانی مووچە و بڕینی، هەمووی دیاردەی خەباتی بەکۆمەڵی ئەم

تۆیژانەی کرێکاران و کارمەندان و بێکارنن.
هێزی سەرەکی ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەر، کە پتر لە ساڵ و نیویکە بە شیوازی جوراوجۆر بەردەوامە، ئەم تۆیژانەی کریکاران بووە، بەوانەی کە کاری کاتیی و ڕۆژنەیان هەبووە وە ئەوانەی کە بێکار بوون بە کچ و کۆڕەوە ، ئەمە جگە لە تۆێژیکی بەرینی زەحمەتکیشان و نەداران.
لە باری سیاسییەوە ئەم بەشە لە چینی کرێکار یەکسەر دەستیدایە خەباتیکی سیاسی و ڕادیکال بە دژی سەرجەم ڕژێمەکە، وە خەباتی ئابووری و داواکاریە ئابوریەکانی بۆ باشبژێوی و بەدستهێنانی کاری گونجاو و گوزەرانێکی ئاسوودە چووە دەخی خەباتی سیاسی ڕاستەوخۆوە بە دژی ڕژیم و بە کۆتاپێهێنانی. لەم هەڵچوونە جەماوەریەدا دایلێکتیکی پەیوەندی خەباتی ئابووری و سیاسی کرێکاران لە یەکێیکدا یەکانگیربووە بەکردەوە، بەڵام بەهۆی نەبوونی هیزی یەکگرتوویان و نەبوونی ڕیکخراوەی سەربەخۆیان کە ئاسۆیەکی ئازادیخوازانەی سۆشیالیستی کرێکاری گرتبێتەبەر، خەباتیان کەوتە ژیر فشار و پاڵەپەستۆی سەدویەک باڵ و ڕەوت و حزب و گروپی جوراوجۆری بورژوازی، بە ئیسلامی و قەومییەوە، بە بورژوا لیبرال و ڕیفۆرمیست و ئایدیای “نەشتمانی” بۆرژوازییەوە، ئەمە جگە لە لەشکری پان و بەرینی هەلپەرستان و نۆینەرانی حزبەکانی دەسەڵات و سیخوڕانیان. هەر هەموو ئەم لایەنانە لەسەرتاوە کەوتنە پرۆپاگەندەی “دژە سیاسی بوونی” ڕاپەڕین، و دژە سۆشیالیزم و دژە ڕیکخراوبوون و حزبی بوونی کرێکاران و زەحمەتکێشان و نەدارن.
لە ماوەی یەک ساڵ و نیوی ڕاپەڕیندا ژیان و گوزەرانی کەسێکی کرێکار و بیکار و نەدار باشترنەبووە و خەباتی ئابوری کرێکاران و ئەم تۆیژانە کەوتە ژیر باری قورسی سیاسەتی بورژوازی و فەراهەمهێنانی گۆڕانکاری شکڵی لەدەسەڵاتدا لەسەرەوە و کێشمەکێشی نیوان باڵەکانی ڕژیم و ئۆپۆزیسۆنی بۆرژوازی. ئەمەش زیاتر بەهۆی ڕیکخراونەبوون و زاڵنەبوونی ئاسۆی سیاسی و سۆشیالسیتی کرێکاری.
کێشەی ڕێکخراوبوونی ئەم تۆیژانە لە چینی کرێکار، گرێکۆڕەیەکی سەرەکی مەسەلی ڕیکخراووبوونی خەباتی چینی کرێکارە لە سەرتاسەری عیراقدا. هەر هەنگاویک لە ڕیکخراوبونی ڕیزی خەباتی ئەم تۆیژانە لە چینی کرێکار لە فۆرمی ڕیکخراوەیی جوراوجۆردا، بەخۆی پێشڕەوییەکە لە سەرجەم خەباتی چینایەتی کریکاراندا. وەڵامدانەوە بە کێشەی ڕیکخراوبوونی کریکارانی لە سەر کار و بیکار، وەڵام دانەوە بە کێشەی ڕێکخراوبوونی ژنانی کرێکار وەک تۆیژێکی دوو جار چەوساوەی کریکاران، و وەڵام بە کێشەی ڕێکخرابوونی پرۆلیتاری لاو، کچ و کۆڕ، و شیوازەکانی بەرەو پێشجوونی خەباتیان، ئەو چەڵینج و ئەرکە دەستبەجێیانەن کە پرۆلیتاریا سوشیالیست و ڕەوتی مارکسیستی

بزوتنەوەی کرێکاری ڕووبەروویەتی.

٢٠٢١-٥-١٦

SOCIALISM FROM BELOW Copyright ©2001 ،net ISBN -1 0–916695–10-7 E-Book ISBN: 978-1-61397-422-3 Second Edition Editor: E Haberkern Page 365
2- البيان الشيوعي – مقدمة ف. انجلز الطبعة الالمانية -عام 1890- ماركس انجلز مختارات في ثلاث مجلدات المجلد 1الجزء 1 دار التقدم 1980 ص 117

کۆنفرانسی یەکڕیزی و دەستور و چەند سەرنجێک. سامانی وەستا بەکر

یەکڕیزی و دەستور ئەو دوو دەستەواژەیەی کە چەندین ساڵە کوردی گرفتار کوردوە، هاوڵاتی باجی نەبوونی ئەیات و بەرپرس و سیاسیە بادەستەکانیش سودمەندن لە نەبوونی و بەروبوومەکەی ئەچنەوە.
پێش ساڵی ١٩٩١ کورد یەکڕیز بوو وە دەستوورەکی نەنوسراویشی هەبوو بەڵام لەدوای ئەو کاتەوە کورد بوو بەچەندین ڕیز و دەستورە نەنوسراوەکەشی لەدەستدا و ماوی ٣٠ ساڵە خەو بە یەکڕیزی و دەستورەکی نوسراوەوە ئەبینێ و هەر پێشی نەگەشت.
دەستورە نەنوسراوەکەی خەڵک ئەوە بوو کە زۆرینەی هەرە زۆری لەسەر چەند شتەک پابەند و هۆزد بوون لەوانە "خاک، نیشتمان، کوردایەتی، پێشمەرگە، نەتەوە، ئاڵا، شۆڕش، یەک ڕەنگ، یەک کوردستان، ڕەوشت، دڵسۆزی، ڕێزگرتن… هتد"
حیزبەکان لە شاخ هاتنە خوارەوە ئەو دەستورە نەنوسراوەی خەڵکیان لە خەوەکی شیرین و خۆشەوە کرد بە خەوەکی پچڕپچڕ و ناخۆش "کابوس"، هەرچی بەها جوانەکانی کۆمەڵگەیە خراپ و سەرەوژێریان کرد، خەڵکیان فێری دووبەرەکی و چەند بەرەی کرد، شارو شارۆچکە و گوندەکانیان کرد بە دوژمنی یەک، خەڵکیان لە یەک ڕەنگەوە کرد بە چەندین ڕەنگ،

باشوری کوردستانیان لە یەک ناوچەی جوگرافی یەکگرتەوە کرد بە دوو ناوچەی جوگرافی دوو ڕەنگ و دوو بەرە و دوو حکومەت و دەسەڵات، خۆشەویستی خەڵکیان بە یەکتر و خاک و ئاڵا و شۆڕش و نەتەوە و کوردایەتی و پێشمەرگە و نیشتمان گۆڕی بە دژایەتی یەکتر و گاڵتەجاڕی و بە بەڕاوی بەیەکتر و هەرچی بەها پیرۆز و نیشتمانی نەتەوەییەکانە لای خەڵک بێ ئەرزش و فڕێیان کردن، کەچی ئێستا پاش ٣٠ ساڵ و لەدوای دوو هەوڵی سەرنەکەوتووی پێشترەوە هاتوون و ئەیانەوێ دەستور بنوسنەوە تا جارێکیتر خەڵک یەکڕیزبێت.
یەکڕیزی خەڵک تەنها یەک هەنگاوی پێویستە کە ئێما ن هەرگیز ناچنە ژێرباری، ئەویش دەستهەڵگرتنی ئێمانە لە دەسەڵات و کوردایەتی، ئەگەر ئێمان وازبهێنن ئەوا خەڵکی بەبێ بوونی دەستوریش یەکڕیزئەبێت و لەگەڵ کاتا ئەگەڕێتەوە سەر دەستورە نەنوسراوەکەی خۆی.
با ئێستا لەمە گەڕێین و بێنە سەر خودی کۆنفرانسی یەکڕیزی و دەستور لە هەولێر.

سەرنج:
ناکرێ ئەو پەرۆشییەی سەرۆکی هەرێم بە سەرخستنی ئەو کۆنفرانسە نادیدە بگیرێ، بەڵام لەوە گرنگتر ئەوەیە کە ئایا بۆ نەچیرڤان بارزانی هێندە پەرۆشی سەرکوتنی ئەو کۆنفراسە بوو.

پرسیار:
*ئایا ئەگەر ئەو کۆنفرانسە لەلایەن زانکۆکانیترە بەتایبەت زانکۆکانی ناوچەی نیلی/سەوزەوە بکرایە هەردوو سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی حکومەت ئامادەئەبوون؟ ئەی ئەگەر ئامادەبوونایە بە چەند خولەک ئەمانەوە؟
*ئایا دابەشکردنی داهاتی هەرێم و پرۆژە خزمەتگوزاریەکان و بەتایبەتی ستراتیجیەکان بەیەکسانی و بێبەش نەکردنی سلێمانی لێی ئامدەکاریەکی گرنگ نیە بۆ سەرخستنی پرۆژەکە؟
*ئایا کەسی یەکەمی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ بەشداری نەکرد؟
*ڕۆڵی ئدریس نەچیرڤان بارزانی چی بوو؟
ئەوەی ئاشکرا بوو بە هەموان بەستنی کۆنفرانسەکە بە یەکڕیزی و دەستور بوو، ئەمە کارێکی باشە و بڕواناکەم کەسیش دژایەتی کارێکی وابکات ئەگەر بەڕاستی مەبەست لە جێبەجێکردنی ناو و ناوەرۆکی کۆنفرانسەکە بێت بەڵام…
ئەو هۆکارە نهێنیانەی لە پاڵ هۆکارە ئاشکراکەی بەستنی کۆنفراسەکەیا بوو چەند شتێکیتر بوون کە پ.د.ک لەلایەک و خودی

نەچیرڤان بارزانیش لەلایەکیترەوە مەبەستیان بوو وەک پەیامێک بیگەیەنن بە حیزبە جیاوازەکان و خەڵکی کوردستانیش لەوانە…

***هاتنە ژورەوەی هەردوو نەچیر و مەسرور بارزانی لەیەک کات و بەیەکەوە:**

ئەو دوو بەرەکی و دەدەنکیەی نێوان نەچیر و مەسرور بارزانی گەشتەتە ئاستێک کە لە هەردوو کەناڵی ڕوودا و کوردستان 24وە بەئاسانی هەستی پێئەکرێت و چیتر پارتی دیموکراتی کوردستان بۆی پەردەپۆش ناکرێ بۆیە پێوستی بەجۆرێک لە "شۆ" نمایش بوو کە لەیەککاتا وەڵامی خەڵک و لایەنگرانی پارتی و حیزب و مێدیا جیاوازەکانیش باتەوە بەبێ ئەوەی یەک ووشەش بڵێ.

مەبەست لە هاتنەژورەوەی هەردوو ئامۆزا و خۆ بەمیراتگرەوەی باوک یان مام وەک سەرۆکی پ.د.ک وەڵامێک بوو بۆ ڕای گشتی کە گوایە ئەوان ڕێک و تەبان و هیچ ناکۆکی و باڵباڵێنەک لەنێوانیانا نیە.

لەڕاستیا ئەمە وەڵامێکی زیرەکانە بوو تا ئاستێکی باش بۆ زۆرێک لە خەڵک نەک بۆ هەمووان، چونکوم ئەوەی شارەزای زمانی جەستە و ئەتەکێت و شێوازی جوڵەبێت لەوە تێئەگەشت کە شێوازی ناوهێنانی یەکتر و ئاماژەکردن بەناوهێنانی پۆست و پلە بەتایبەتی کاتێ سەرۆکی هەرێم چەندین جار بەبێ هۆ ناوی سەرۆکی حکومەتی دووبارە ئەکردەوە، ئەتوانرا لەوە تێبگەی کە ئەو ناوهێنانە زۆرە بۆ ڕازی کردنی خودی کەسەکەیە نەک پۆستەکەی.

خەڵکی بەگشتی وە بەتایبەتی ڕۆشنبیر و بیرمەندان باش لەوە تێئەگەن کە ئەوە جۆرێکە لە تەمسیل و نواندنێکی کاتیە و ئەو تەباییەی کە نواندیان هەر هەمان تەباییەکەی نێوان کوڕانی مام جەلال و ئامۆزاکانیانە ئەگەرچی ئەوەی ناو ماڵی تاڵەبانی تا ئاستێکی زۆر لەوەی ماڵی بارزانی هەورترە.

***دەرکەوتنی ئدریش نەچیر بارزانی وەک کارەکتەرێکی سەرەکی کۆنفرانس:**

دەرکەوتنی کوڕەزازایەکی مستەفا بارزانی لە کۆنفرانسێکی ئاوا گەورە و گرنگا بەتایبەتی کە مەبەستی ئاشکرا لێی یەکڕیزی و دەستوربێت تەنها ئەوەمان پێئەڵێ کە نەوەیەکیتری ئەو خێڵە بەڕێوەن بۆ سەرۆکایەتی تا خەڵک دەستوپێنجەیان لەگەڵا نەرمبکات.

هەرئەوەش نا بەڵکو زیرەکی باوکی ئدریس لەوەیا بوو کە بەجۆرێک ڕۆڵی دابەشکردبوو کە کوڕەکەی وەک کارەکتەری سەرەکی و هەڵسوڕێنەری کۆنفرانسەکە نمایش ئەکرد، بەمەستی ئەوەی هەمووان لەوە تێبگەن کە ئەوە ئدریسی کوڕێتی لەپشت ئە کۆنفرانسەوەیە، هەرواش دەرچوو

کاتێک ئەمانبینی کە چۆن سەرۆکی حیزبەکان وەک هاوتایەکی خۆیان و زیاتریش ڕەفتاریان لەگەڵدا ئەکرد.

بەشداری نەکردنی سەرۆکی پ.د.ک:

ئاشکرایە کە کەی بڕیارە سیاسیەکان بگیرێ هەر بڕیاردان لەناو پارتیا لای خودی سەرۆکی حیزبەکەیە، بۆیە ئەکرێ بەشداری نەکردنی کاک مەسعود وەک گەرەترین کۆسپی سەرنەکەوتنی ئەو کۆنفرانسە لا داهاتووا تەماشا بکرێ ئەگەر…

ئەگەر مەبەستی مەسعود بارزانی پەراوێزخستنی خۆی نەبێ بە پتەوکردن و جێگرکردنی ڕۆڵی کوڕەکەی مەسرور وەک سەرۆکی داهاتووی حیزب.

ئەگەر ڕازی نەبوونی کاک مەسعودبووبێ بەو [illegible] کە لە کۆنگرەیا بۆی دیاری ئەکرا، چونکە ئاشکرایە ئەو لە ناوخۆیا نەک دەرەوەی وڵات ناچێتە شوێنەکەوە کە تایتەی کەسانیتر لەسەرو تایتەی ناوی ئەوەوە بێت ئەگەرچی لە خێزانکەی خۆشیبێت.

ئەکرێ کاک مەسعود تا ئاستێکیش بێ ئومید بووبێ لە پرۆسەی چاکسازی و دەستور و یەکڕیزی هەموو ئەو تایتەانەیتریش، چونکە لەسەردەمی حکومڕانی ئەویشا چەندین هەوڵی لەو جۆرەیران، لەکاتێکا کاک نەوشیروان و مام جەلالیش لە ژیانا بوون بەڵام هیچی سەرینەگرت و سەرکەوتوو نەبوو.

جێنین پلاسخارت:

نوێنەری فەرمی نەتەوە یەکگرتووەکان لە عێراق ئەو خاتوونەی دایکانە ئاگاداری لەدەستدانی قەوارەی هەرێمی ڕاگەیاند، ئەگەر دەسەڵاتداران بەخۆیانا نەچنەوە “دەست ئەتگرێنە و دوژمن ئەتخاتە پێکەنین” ئەمە ئەو پەندە کوردییە بوو کە زۆر هۆشیارانە و لەکات و شوێنەکی زۆر گونجاوا خاتوو پلاسخارت بەکاریهێنا ، زۆرجار ئەو پەندە کوردییە بەکارئەهێنرێ بەڵام کاتێک لەدەمی کەسێکی بێگانە و کات و شوێنەکا بەکارئەهێنرێ کە سەرۆکی سێ دامەزراوەی گرنگ و سەرۆک و بڕیاردەری شەش حیزبی کارا و چەندین ڕاوێژکار ووەزیر و ئەندام پەرلەمان و پلە باڵا ئامادەئەبن واتایەکی پڕ بەپێستی پەندەکە ئەگەیەنێ، کە ئەویش ئەو وەک دەستەک هاتووە هەواڵی لەناوچوونی قەوارەی هەرێمی کوردستانیان پێڕاگەیەنێ پێش ئەوەی کار لەکاربترازێ.

پلاسخارت قسەی خۆی کرد و دەستایەتی خۆی پشانی ئامادەبووانی پانێڵەکەیا، ئەوەی ماوەتەوە ئەکەوێتە لای توانای هەڵسەنگاندنی ئامادبووانی پانێڵەکە بۆ ئەو ئاگادارکردنەوە پێشوەختە. خۆزگەم خاتوو جێنین پلاسخارت پێشی بووتنایە (قد أعذر من أنذر) چونکە

ساسیەکان فێرن دوای ئەوەی کە هەڵەئەکەن هەوڵەیەن تاوانەکە لەخۆی دوورخەنەوەو بیسون بەشانی خەلکانیترا.

سامانی وەستا بەکر

۲۰۲۱-۵-۲۰ سوید-ستۆکهۆڵم

دوو کتێبی نوێی ستیڤان شەمزینی لە چاپ دران

کتێبی یەکەم: “قوتووی عەتار – بەرگی سێهەم” ئەم کتێبە بریتییە لە دریـژکراوەی هەردوو بەرگـی پێشـووی کتێبەکە کە سـاڵی 2018 لە دوو توێی 1000 لاپەڕەدا بڵاوکرایەوە. ئەم بەرگەش بەشێکی تری کۆکراوەی ئەو وتارانەی نووسەر لە خۆ دەگرن کە لە نێوان ساڵانی 2004-2021 بڵـاوکراونەتەوە لە دوو تـوێی 560 لاپەڕەدا. بە تێکـراش هەر ســێ بەرگەکەی ئەم کتێبە 1560 لاپەڕەیە.

کتێبی دووەم: “بە ئەوینت رابردووم بسڕەوە” ئەم کتێبەش بریتییە لە کۆمەڵە شیعرێکی نوێی نووسەر لە نێوان ساڵەکانی 2015 -2020 لە دوو توێی 158 لاپەڕەدا.

ئەم کتێبانەش لەلایەن چاپخانەی کارۆ چاپ کراون و لەلایەن “هەرێم عوسمان”ەوە کاری دیزاینی بۆ کراوە.

وا بڕیاریشە کتێبێکی تری نووسەر بە ناوی “خەندە گرینۆکەکان. مەراقنامەی پیاوێکی سوریالی” لە دوو توێی 200 لاپەڕەدا بەم زووانە لە ژێر چاپ بێتە دەرەوە. هەر سێ کتێبەکەش لە چەند مەراسیمێکی جیاجیادا لە شار و شارۆچکەکانی کوردستان بڵاوبکرێنەوە.

جێگەی ئاماژە پێدانە ئەم سێ کتێبە و کۆی کتێبەکانی تری نووسەر لەسەر ئەرکی دارایی و تایبەتی خۆی چاپکراون.

چیرۆک بۆ منداڵان.. شەلەمەکی زەبەلاح.. رەزا شوان

پیاوێکی پیر شەلەمێکی چاند. شەلەمەکە سەوزبوو. گەورە و گەورە و گەورەتر بوو. کاتی ئەوە هات کە هەڵبکێشرێت. پیاوە پیرەکە لاسکە بەرزەکانی شەلەمەکەی گرت و رایکێشان و راکێشان، بەڵام نەیتوانی شەلەمەکە لە رەگەوە

هەڵبکێشێت.
پیاوە پیرەکە بانگی پیرەژنەکەی کرد. پیرەژنەکە هات و پشتی پیاوە پیرەکەی گرت. پیاوە پیرەکە لاسکەکانی شێلمەکەی گرت. رایانکێشا و رایانکێشا.. بەڵام نەیانتوانی شێلمەکە هەڵبکێشن.
پیرەژنەکە بانگی کچەزاکەی کرد. کچەزاکەی هات و پشتی پیرەژنەکەی گرت. پیرەژنەکە پشتی پیاوە پیرەکەی گرت. پیاوە پیرە لاسکەکانی شێلمەکەی گرت. رایانکێشا و رایانکێشا.. بەڵام نەیانتوانی شێلمەکە هەڵبکێشن.
کچەزاکە بانگی سەگەکەی کرد. سەگەکە هات و پشتی کچەزاکەی گرت. کچەزاکە پشتی پیرەژنەکەی گرت. پیرەژنەکە پشتی پیاوە پیرەکەی گرت. پیاوە پیرەکە لاسکەکانی شێلمەکەی گرت. رایانکێشا و رایانکێشا.. بەڵام نەیانتوانی هەڵیبکێشن.
سەگەکە بانگی پشیلەکەی کرد. پشیلەکە هات و کلکی سەگەکەی گرت. سەگەکەش پشتی کچەزاکەی گرت. کچەزاکەش پشتی پیرەژنەکەی گرت. پیرەژنەش پشتی پیاوە پیرەکەی گرت. پیاوە پیرەکەش لاسکەکانی شێلمەکەی گرت. بە ئەوپەڕی هێزیانەوە، رایانکێشا و رایانکێشا.. بەڵام شێلمەکەیان بۆ هەڵنەکێشرا.
پشیلەکە بانگی مشکەکەی کرد. مشکەکە هات و کلکی پشیلەکەی گرت. پشیلەکەش کلکی سەگەکەی گرت. سەگەکەش پشتی کچەزاکەی گرت. کچەزاکەش پشتی پیرەژنەکەی گرت. پیرەژنەکەش پشتی پیاوە پیرەکەی گرت. پیاوە پیرەکەش لاسکەکانی شێلمەکەی گرت. رایانکێشا و رایانکێشا.. شێلمە زەبەلاحەکەیان لە رەگەوە هەڵکێشا.
ئێوارەی ئەو رۆژە شێلمە گەورەکەیان کوڵاند و پێکەوە خواردیان.

([illegible] ( ). ئەم چیرۆکە بۆ منداڵانی باخچەی منداڵان گونجاوە. منداڵانی (٤ ـ ٦) ساڵان.
(*) ئەو پەندەی لەم چیرۆکە دایە " هێز لە یەکێتی دایە" پێویستە رۆڵی کەسانی بچووکیش بۆ ئەنجامدانی کاری گەورە، بە هەند بزانرێ و لەبەرچاو بگیرێ.
بە هاوکاری و بە هەماهەنگی و بە یەکهەڵزیش، گەورەترین کار ئەنجام دەدرێت.
رەزا شوان
نەرویج: ٢٠٢١

هاوپشتیی نێونەتەوەیی زامنی سەرکەوتنی بەرەنگاریی خەڵکی فەڵەستینە دژ بە کوشتار و داگیرکاریی دەوڵەتی ئیسرائیل

سۆسیالیستە شۆڕشگێڕەکان

جارێکی دیکە جەنگ، خەڵکانی بێتاوان و منداڵ و پیر و پەککەوتەکان و هەموو مرۆڤێک بە گشتی دەکاتەوە بە سووتەمەنیی خۆی. کێشەی مێژوویی فەڵەستین و ئیسرائیل، دیسان چووە قۆناغێکی ترسناکەوە. دووبارە سەرهەڵدانەوەی ئەم جەنگە، بەرئەنجامی خۆسەپێنی و سیاسەتی ڕەگەزپەرستانەی دەوڵەتی ئیسرائیلە دژ بە خەڵکی فەڵەستین، لە ژێر ناوی گەڕانەوە بە سەر خاکی خۆیان و دەرکردنی فەڵەستینییەکان. سوپا ئەتۆمییەکەی ئیسرائیل لە هێرشەکانیدا بە سەر خاکی فەڵەستینییەکان، دەست لە کوشتنی هاوڵاتیانی مەدەنی ناپارێزێت. لە سەرەتادا وەڵامی ڕاستەقینەی ئەم هێرشانە، بەرەنگاریی جەماوەریی دانیشتوانی ڕۆژهەڵاتی قودس بوو کە هێرشیان کرایە سەر، پێش ئەوەی گرووپە فەڵەستینییە ئیسلامی و نەتەوەپەرستەکان، ئەم هەلە بقۆزنەوە و لە پێناو ڕەوایەتییدان بە مانەوەی خۆیان، دەست بدەنە چەند کردەیەکی سەربازی، کە بە ڕووکەش گوایە بە بەرپەرچدانەوەی ئیسرائیلن، بەڵام لە ڕاستیدا ئامانجە سەرەکییەکەیان ئەوەیە بیسەلمێنن دووژمنێکیان هەیە و لەم ڕێگەیەوە شەرعیەت بە وجودی خۆیان بدەن وەک بەرگریکار لە خەڵک و خاکی فەڵەستین. ئەگەرچی دڕندەیی سوپای ئیسرائیل و چەکە قەدەغەکراوە کۆکوژ و ئەتۆمییەکانی، هەرگیز جێگەی بەراورد کردن نییە بە موشەکی گرووپە فەڵەستینییەکان، بەڵام شاراوەش نییە کە ئەم ململانێیە بە دەر نییە لە بوونی سیاسەت و ئەجێندای دەرەوەی جیۆگرافیای ئیسرائیل و فەڵەستین.

ئێمە بە بێ هیچ سڵەمینەوە و دوودڵییەک دژ بە دەوڵەتی ستەمکاری ئیسرائیل و سوپا دڕندەکەی دەوەستینەوە، لە هەمان کاتیشدا پشتیوانی لە خەبات و بەرەنگاریی جەماوەریی خەڵکی فەڵەستین

دەکەین. نە دژایەتیمان بۆ دەوڵەتی زایۆنیستی و سوپای ئیسرائیل بە مانای دژایەتیی نەتەوە و ئایینی جوولەکە دێت، نە پشتیوانیشمان لە خەڵکی فەڵەستین بە مانای پشتیوانی لەو گرووپە ئیسلامییانە دێت کە بە ئەجێندای هەرێمی و نێودەوڵەتی ئاگری ئەم شەڕە بە گەشاوەیی دەهێڵنەوە.

پێمان وایە ئەرکی هەموو مرۆڤێکی سۆسیالیست و ئازادیخوازە پشتیوانی لە خەڵکی ستەملێکراوی فەڵەستین بکات، کە هاوشێوەی نەتەوەی کورد، دوو جار لە ژێر ستەمدایە، ستەمی نەتەوەیی و ئایینیی دەوڵەتی ئیسرائیل، ستەمی ناوخۆیی دەسەڵات و حیزبە فەڵەستینییەکان و نەبوونی ژیانێکی شایستەی مرۆڤانە. بانگەواز بۆ چەپ و سۆسیالیست و ئازادیخوازانی وڵاتی ئیسرائیلیش دەکەین، کە وەک هەمیشە خاوەنی هەڵوێستی شۆڕشگێڕانەی خۆیان بن و دژ بەم جەنگە نابەرانبەر و وێرانکارە بوەستنەوە و هەوڵی هاوپشتیی نێونەتەوەیی بدەن لەگەڵ جەماوەری فەڵەستیندا.

چارەسەری ئەم کێشەیە، کە کێشەیەکی سیاسی، مێژوویی، جیۆگرافی، ئایینی و نەتەوەییە، تەنها لای دانیشتوانی فەڵەستین و ئیسرائیل خۆیانە. دەبێت ئەوان بە ئازادانە و بە دەر لە هەر زەبر و زۆرێک مافی خۆیان بە کار بهێنن و بڕیار لە چارەنووسی خۆیان بدەن لە داهاتوودا. هەموو ئەڵتەرناتیڤێکی شۆڕشگێڕانەش، دەبێت بەرئەنجامی ویستی خەڵک بێت، نەوەک حوکوومەت و دەوڵەتەکان. هاوکات پێویستە هاوسەنگیی هێزەکان لە بەرچاو بگیرێت و پەنا نەبرێتە بەر ئەڵتەرناتیڤێک کە لە داهاتوودا داگیرکاری و پاشکۆیەتیی لێ بکەوێتەوە.

جێگەی خۆشحاڵییە کە جەماوەری کوردستان بەرانبەر ئەم پرسە هاتۆتە دەنگ و هەڵوێستی خۆی دەردەبڕێت. ئەگەر چی بەشێک لە هەڵوێستەکان ئایدیۆلۆژین و بنەمای ئایینی بە سەریاندا زاڵە نەوەک بنەمای مرۆڤایەتی و هاوپشتیی نێونەتەوەیی، هەندێک لە هەڵوێستەکانیش جێگەی ڕەخنەن کە بە مەرج و تێڕوانینی تەسکی نەتەوەیی پشتیوانیی خەڵکی فەڵەستین دەکەن، بەڵام ئەگەر تارمایی نەتەوە و ئایین ئاگایی جەماوەر نەشێوێنێت، ئەوا هەڵوێستی ڕاستەقینەی خەڵکی کوردستان وەستانەوەیە دژ بە کوشتار و وێرانکارییەکانی دەوڵەتی ئیسرائیل و پشتیوانییە بۆ خەڵکی ستەملێکراوی فەڵەستین.

خەباتی بەردەوامی مەدەنی و جەماوەری، وەک ئەو مانگرتنە گشتییەی بڕیارە لە شارەکانی فەلەستین ئەنجام بدرێت، شانەشانی پاڵپشتیی ناوخۆیی خەڵکی ئازادیخواز و چەپی ناوخۆی ئیسرائیل و هاوپشتیی نێونەتەوەیی زامنی سەرکەوتنی دیموکراسیانەی ئەم دۆزەن.

نا بۆ جەنگ و کوشتار

نا بە جیاکاریی نەتەوەیی و ئایینی
بەڵێ بۆ ئاشتی و پێکەوەژیانی ئارەزوومەندانە
هاوپشتی خەباتی خەڵکی فەڵەستین دەبین دژ بە دەوڵەتی ئیسرائیل
ڕەوتی سۆسیالیستە شۆڕشگێڕەکانی کوردستان

ئایاری 2021